

Kaupunkiseutujen strategiatyön rajapinnoilla – patoumia ja murtumia BEMINE-hanke

Raine Mäntysalo

Professori

Aalto-yliopisto, Rakennetun ympäristön laitos

Kaupunkiseutujen MALPE-koordinaation patoumia (1)

- **Inkrementaalista ja hankelähtöistä:**
 - Monitasoisen, sektorienvälisen ja julkis-yksityisen hallinnan kompleksisuus (institutionaalinen epäselvyys): lyhytnäköistä politiikkanäpértelyä.
 - Liikenneinfra-kannustimien keskeisyys: hankelähtöisyys yhdistettynä suureen rahoitusepävarmuuteen.
 - Yhteismitallistavia sopimusmenettelyjä valtiovetoisesti kaupunkiseutujen erityiskysymysten kustannuksella.
 - **-> Strategisten ja kokonaisvaltaisempien näkymien ja seutupotentiaalien laiminlyönti.**

MALPE-koordinaatio
Pyrkimys sektori- ja hallinnolliset rajat ylittävään maankäytön, asumisen, liikenteen, palveluiden ja elinkeinojen suunnitteluyhteistyöhön kaupunkiseuduilla.

Kaupunkiseutujen MALPE-koordinaation patoumia (2)

- **Virkamieshallinnon ja poliittisen johtamisen kohtaamattomuus:**
 - Viranhaltijat tekevät yhteistyötä, mutta luottamushenkilöt eivät sitoudu (poliittinen vastuu oman kunnan äänestäjille).
 - Viranhaltijavetoisen kaupunkiseutusunnittelun hallinnollistuminen: rakennemallityö ja sopimusvalmistelut ”vain” osa teknistä virkatyötä (yhteys huono paitsi poliittisiin päätöksentekijöihin myös kansalaisyhteiskuntaan).
 - **-> Kaupunkiseutusunnittelun legitimaatio?**
- **Periurbanisoituvaa kasvua yhtäällä ja supistumista toisaalla:**
 - Kasvua yli totunnaisten kaupunkiseuturajojen: kasvukäytäviä ja verkottuvaa monikeskuksisuutta.
 - Supistumisen ”reikiintyviä” yhdyskuntarakenteita.
 - **-> ”Kasvavat kaupunkiseudut” – entä ei-kasvavat ja ei-kaupunkiseudut?**

Kaupunkiseutujen MALPE-koordinaation patoumia (3)

- **Rajat ylittävien käsitteiden/artefaktien, narratiivien, mallien ja tietojärjestelmien puute:**
 - Siiloutuneet kaupungistumisilmiöiden käsitteellistykset: miten ilmiöt ymmärretään, keitä niiden ajatellaan koskevan, miten niitä tulee käsitellä ja keiden toimesta – epätarkoituksenmukaisesti rajautunutta rationaalisuutta.
 - Suuret liikenneinfrahankeet voivat parhaimmillaan toimia strategisen kaupunkiseutukehittämisen rajaobjekteina.
 - **-> Tarvitaan uusia käsitteellistyskäsitteitä, narratiiveja, malleja ja tiedollisia alustoja monimutkaisten kaupungistumisilmiöiden kohteellistumiseksi suunnittelunäkökulmia ja –sektoreita integroivalla tavalla.**

Murtumia: kohti integroivaa visiointia strategisessa kaupunkiseutukehittämisessä

- Vapaaehtoisen kaupunkiseutuyhteistyön merkitys keskinäisen ymmärryksen syventämisessä – kehitystä tapahtunut mutta enemmän on tehtävissä yhteisten kommunikaatioalustojen luomiseksi.
- Strateginen kaupunkiseutukehittäminen eri organisaatioiden yhteiskehittelynä vaihdon vyöhykkein ja rajaobjektein:
 - Eri sektoreita integroivat yhdyskuntarakennemallit ja tietoalustat (toiminnalliset vyöhykkeet + liikenteen ja palveluiden verkostot).
 - Poikkileikkaavat käsitteet (esim. 'saavutettavuus', 'monipaikkaisuus', 'ympäristö palvelualustana').
 - Yhteensovitetut ajalliset horisontit.
 - Liikenneinfrainvestointeihin strategisen kaupunkiseutukehittämisen näkökulma (kokonaisvaltainen vaikutusarviointi).
 - Skenaariotarinat tulevien mahdollisuuksien ja uhkien tunnistamisessa ja yhteistyöhön motivoinnissa.
 - "Pehmeiden" ja "kovien" suunnitteluinstrumenttien koordinaatio ja jatkuva dialogi.
 - Sopimuspolitiikan strateginen inkrementalismi.

Kiitos!